

การเพิ่มมูลค่าขยะ: เปลี่ยนขยะให้เป็นประโยชน์ เปลี่ยนขยะเป็นรายได้”

เรียบเรียงโดย นางสาววิฐฐา ทองสมุทร
สำนักส่งเสริมและฝึกอบรม กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

ปัญหาขยะในประเทศไทย

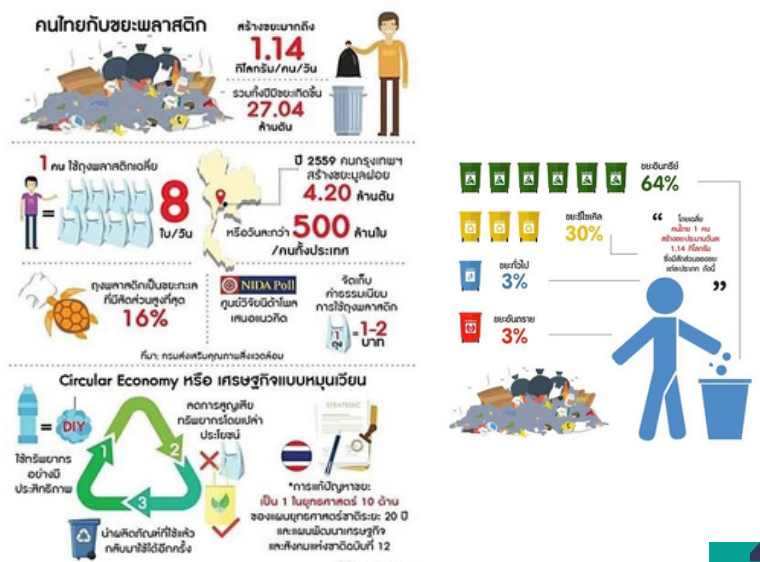
ปัจจุบันคนไทยสร้างขยะมากถึง **1.14 กิโลกรัม/คน/วัน** ซึ่งรวมทั้งปีมีปริมาณขยะเกิดขึ้นประมาณ **27.04 ล้านตัน** โดยขยะพลาสติกเป็นปัญหาสำคัญ คนไทยใช้ถุงพลาสติกเฉลี่ย **8 ใบ/วัน** ส่งผลให้ในปี 2559 มีขยะพลาสติกในกรุงเทพฯ ประมาณ **4.20 ล้านตัน** หรือกว่า **500 ล้านใบ/วัน** ทั่วประเทศ และถุงพลาสติกเป็นขยะทะเลที่มีสัดส่วนสูงถึง **16%**

ปริมาณขยะ

โดยเฉลี่ย คนไทย 1 คน สร้างขยะประมาณวันละ 1.14 กิโลกรัม ซึ่งมีสัดส่วนของขยะแต่ละประเภท ดังนี้ ขยะอินทรีย์ 64 เปอร์เซ็นต์ ขยะรีไซเคิล 30 เปอร์เซ็นต์ ขยะทั่วไป 3 เปอร์เซ็นต์ และขยะอันตราย 3 เปอร์เซ็นต์

เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และการจัดการขยะ

เศรษฐกิจหมุนเวียน หมายถึง การนำทรัพยากรที่ถูกใช้แล้วกลับมาแปรรูปและนำกลับมาใช้ใหม่ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ลดการใช้ทรัพยากรเกินความจำเป็นและช่วยแก้ปัญหาการจัดการขยะ ประเทศไทยจึงกำหนดการแก้ปัญหาขยะเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

ประเภทของขยะ

- 1.ขยะอินทรีย์:** ขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ เปลือกผลไม้ นำไปทำปุ๋ยหมักได้
- 2.ขยะทั่วไป:** ขยะที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ถุงพลาสติก เบื่อนอาหาร โฟม ต้องกำจัดด้วยการฝังกลบ
- 3.ขยะรีไซเคิล:** ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ขวดน้ำพลาสติก กระดาษ กระป๋องโลหะ
- 4.ขยะอันตราย:** ขยะที่มีสารอันตราย เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดไฟ ยาหมดอายุ ต้องกำจัดอย่างถูกวิธี

การแยกขยะให้ถูกต้อง

การแยกขยะเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยลดปริมาณขยะและส่งเสริมการนำกลับมาใช้ใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแยกขยะตามประเภทและสีของถังขยะได้ดังนี้

ถังขยะสีเขียว: สำหรับขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้

ถังขยะสีน้ำเงิน: สำหรับขยะทั่วไป เช่น ถุงพลาสติก เบื่อนอาหาร โฟม

ถังขยะสีเหลือง: สำหรับขยะรีไซเคิล เช่น ขวดพลาสติก กระดาษ กระป๋อง

ถังขยะสีแดง: สำหรับขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ แบตเตอรี่ สารเคมี

การแยกขยะให้ถูกต้องไม่เพียงช่วยลดปริมาณขยะตกค้าง แต่ยังช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและสนับสนุนการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าอีกด้วย

ปัจจุบันประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและแนวคิด "Keep the World" กำลังเป็นที่สนใจไปทั่วโลก โดยเฉพาะเรื่องใกล้ตัวอย่าง "ขยะ" ซึ่งหลายคนอาจมองข้ามไป แต่ในความเป็นจริง ขยะที่มีอายุการใช้งานสั้น ๆ เหล่านี้มีมูลค่าในตัวเอง และสามารถสร้างรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ ให้กับผู้ที่มองเห็นคุณค่าและรู้จักวิธีนำไปใช้ประโยชน์

ขยะ = รายได้

"ขยะ" ในที่นี้หมายถึง ของเหลือใช้ในชีวิตประจำวัน ที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้อีก เช่น

- ขวดน้ำพลาสติก
- กระดาษหนังสือพิมพ์
- กล่องนม
- บรรจุภัณฑ์พลาสติกจากฟูดเดลิเวอรี่

แทนที่จะทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ ขยะเหล่านี้สามารถนำไป รีไซเคิล หรือ ขายให้ร้านรับซื้อของเก่า เพื่อสร้างรายได้เสริมให้กับคุณ ดังนั้น อย่าปล่อยให้ขยะในบ้านเป็นเพียงของไร้ค่า ลองเปลี่ยนมุมมอง แล้วคุณจะพบว่ามันสามารถเป็นอีกหนึ่งช่องทางสร้างรายได้ให้กับคุณ!

ขยะ = รายได้

● เปลี่ยนขยะให้เป็นรายได้ ขยะสามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้

หลายคนมองขยะเป็นเพียงของเหลือใช้ที่ต้องกำจัด แต่ในความเป็นจริง ขยะเหล่านี้สามารถสร้างรายได้ให้กับคุณได้ ไม่ว่าจะเป็น ขวดพลาสติก กระดาษกล่องนม กระป๋องอะลูมิเนียม หรือเศษอาหาร หากนำไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง ขยะเหล่านี้สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ง่าย ๆ เช่น

- กระดาษลัง: 3 บาท/กก.
- ขวดพลาสติกใส: 8 บาท/กก.
- กระป๋องเครื่องดื่ม: 40 บาท/กก.
- สายไฟบ้าน: 40 บาท/กก.

แนวทางการเพิ่มมูลค่าขยะ: เปลี่ยนของเหลือใช้ให้เป็นรายได้

ปัจจุบัน ขยะไม่ได้เป็นเพียงของเหลือใช้ที่ต้องทิ้งไปเสมอไป หากแต่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือแปรรูปให้เกิดประโยชน์ สร้างรายได้ และช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อีกด้วย นี่คือการแนวทางที่สามารถช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับขยะรอบตัวเรา

1. แยกขยะให้ถูกต้อง: เพิ่มโอกาสในการรีไซเคิล

การคัดแยกขยะเป็นสิ่งสำคัญ ช่วยให้สามารถนำไปรีไซเคิลหรือขายต่อได้ง่ายขึ้น ขยะสามารถแบ่งออกเป็นประเภทหลัก ๆ ได้แก่: ขยะพลาสติก ขยะกระดาษ ขยะโลหะ ขยะแก้ว และ ขยะอินทรีย์

2. ขายขยะรีไซเคิล: แหล่งสร้างรายได้ง่าย ๆ

หลังจากแยกขยะแล้ว เราสามารถนำไปขายให้ร้านรับซื้อของเก่า ร้านรีไซเคิล หรือจุดรับซื้อใกล้บ้าน โดยราคาของขยะแต่ละประเภทอาจแตกต่างกัน เช่น

- ขวดพลาสติก PET อาจขายได้ 8-10 บาทต่อกิโลกรัม
 - กระดาษลังอาจขายได้ 3-5 บาทต่อกิโลกรัม
 - กระป๋องอะลูมิเนียมอาจขายได้ 30-40 บาทต่อกิโลกรัม
- ลองสำรวจราคาขยะในพื้นที่และสะสมขยะให้ได้ปริมาณมากขึ้นก่อนขาย เพื่อให้ได้ราคาที่คุ้มค่าที่สุด

3. แปรรูปขยะให้เป็นสินค้าใหม่: เพิ่มมูลค่าและสร้างอาชีพ

หากต้องการเพิ่มมูลค่ามากกว่าการขายขยะทั่วไป ลองนำขยะมา แปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่สามารถขายได้ เช่น

- ของใช้จากขยะรีไซเคิล เช่น กระเป๋าจากถุงพลาสติก โต๊ะเก้าอี้จากเศษไม้
- งานศิลปะจากของเหลือใช้ เช่น ของตกแต่งบ้านจากขวดแก้วหรือฝาขวด
- เสื้อผ้าหรือกระเป๋าจากวัสดุรีไซเคิล เช่น เสื้อผ้าจากเส้นใยพลาสติก

การสร้างสรรคสินค้าจากขยะ ไม่เพียงแต่ช่วยลดขยะ แต่ยัง สามารถเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้และช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจหมุนเวียนได้อีกด้วย

4. ทำปุ๋ยอินทรีย์จากขยะชีวภาพ

ขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร ใบไม้ และกิ่งไม้ สามารถนำไปทำปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในเกษตรกรรมหรือนำไปขายได้ วิธีการง่าย ๆ ได้แก่

- หมักเศษอาหารกับจุลินทรีย์ เพื่อให้ได้ปุ๋ยอินทรีย์ที่เหมาะสมกับพืช
- ใช้เศษไม้ ใบไม้ ทำปุ๋ยหมักแห้ง หรือใช้เป็นวัสดุคลุมดิน หากมีการจัดการอย่างดี ปุ๋ยอินทรีย์สามารถขายได้เป็น กิโลกรัม หรือบรรจุถุงขายเป็นสินค้ารักษ์โลกที่กำลังได้รับความนิยม

5. ใช้เทคโนโลยีเข้าช่วย: แอปพลิเคชันจัดการขยะ

ปัจจุบันมีแอปพลิเคชันหลายตัวที่ช่วยให้การจัดการขยะง่ายขึ้น เช่น

- แอปฯ รับซื้อขยะรีไซเคิลถึงบ้าน
 - แอปฯ คำนวณปริมาณขยะและราคาขาย
 - แอปฯ เชื่อมโยงผู้ต้องการวัสดุรีไซเคิลกับผู้ขายขยะ
- การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้สามารถขายขยะได้ง่ายขึ้น และหาข้อมูลราคาขยะอัปเดตได้ตลอดเวลา

สรุป

การเพิ่มมูลค่าขยะไม่เพียงแต่ช่วยให้คุณมีรายได้เสริม แต่ยังช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนอีกด้วย เริ่มต้นจากการแยกขยะอย่างถูกต้อง ขายให้กับร้านรับซื้อของเก่า หรือแปรรูปเป็นสินค้าสร้างมูลค่า คุณสามารถเปลี่ยนขยะให้กลายเป็นทรัพย์สินที่มีค่าได้

• ตัวอย่างโครงการจัดการขยะ

- **ธนาคารขยะ:** นำขยะมาแลกเงิน
- **ขยะแลกไข่:** นำขยะมาแลกไข่เพื่อลดขยะและช่วยผู้มีรายได้น้อย
- **ตลาดนัดขยะ:** ซื้อขายขยะรีไซเคิล
- **ขยะกองบุญ:** นำขยะมาแลกของใช้หรือบริจาคเพื่อสังคม
- **โรงเรียนปลอดขยะ:** โครงการให้ความรู้และส่งเสริมการลดขยะในโรงเรียน

ธนาคารขยะ

ขยะแลกไข่

โรงเรียนปลอดขยะ

ตลาดนัดขยะ

ขยะกองบุญ

ประโยชน์ของการแยกขยะ

การแยกขยะเป็นวิธีที่ช่วยลดปริมาณขยะ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และยังสามารถสร้างรายได้ได้อีกด้วย นี่คือประโยชน์หลักของการแยกขยะที่ทุกคนควรรู้

1. ลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัด

ลดภาระในการฝังกลบหรือเผาทำลาย ช่วยลดกลิ่นเหม็น มลพิษ และน้ำเสียจากบ่อขยะ

2. ลดภาระของภาครัฐ

แยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ทำให้หน่วยงานจัดการขยะทำงานได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการจัดการ

3. เพิ่มโอกาสในการรีไซเคิล

วัสดุที่ถูกแยกอย่างถูกต้องสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ง่าย เช่น ขวดพลาสติก กระดาษ และโลหะ

4. สร้างรายได้จากขยะรีไซเคิล

ขยะบางประเภทสามารถขายได้ เช่น ขวด PET กระป๋อง อะลูมิเนียม และกระดาษลัง กลายเป็นรายได้เสริม

5. ลดมลพิษสิ่งแวดล้อม

ลดการเผาหรือฝังขยะ ซึ่งเป็นแหล่งปล่อยก๊าซเรือนกระจก และป้องกันการปนเปื้อนในดิน น้ำ อากาศ

6. ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

ช่วยลดการตัดไม้ ขุดแร่ และใช้น้ำมันในการผลิต ลดการเบียดเบียนธรรมชาติ

7. ปกป้องจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างพฤติกรรมรักษ์โลก โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชน

8. สร้างชุมชนสะอาดและน่าอยู่

การจัดการขยะที่ดีช่วยลดแหล่งเพาะพันธุ์โรค ทำให้ชุมชนปลอดภัยและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

9. นำขยะกลับมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (Upcycling)

แปรรูปขยะเป็นของใช้ใหม่ เช่น กระเป๋า กระถางต้นไม้ หรือเฟอร์นิเจอร์ เพิ่มมูลค่าและลดของเสีย

10. สนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy)

ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ผ่านการใช้ซ้ำ รีไซเคิล และลดการใช้ทรัพยากรใหม่ เพื่อความยั่งยืนในระยะยาว

สรุป

การแยกขยะมีประโยชน์มากกว่าที่คิด นอกจากช่วยลดขยะ ลดมลพิษ และลดการใช้ทรัพยากรแล้ว ยังสามารถสร้างรายได้เสริมและทำให้ชุมชนสะอาดขึ้นอีกด้วย หากทุกคนช่วยกันแยกขยะตั้งแต่วันนี้ โลกของเราจะดีขึ้นอย่างแน่นอน

เหตุผลที่ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการแยกขยะครัวเรือนและขยะชุมชน

1. ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น

ประชาชนเริ่มเข้าใจผลกระทบจากปัญหาขยะ เช่น น้ำเสีย มลพิษ และโลกร้อน โดยเฉพาะเมื่อสื่อเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้แยกขยะตั้งแต่ต้นทาง

2. การส่งเสริมและรณรงค์จากภาครัฐและเอกชน

โครงการต่าง ๆ เช่น "บ้านปลอดขยะ" หรือ "ธนาคารขยะรีไซเคิล" มีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ

3. แรงจูงใจทางเศรษฐกิจ

เมื่อประชาชนรู้ว่าขยะบางประเภทสามารถสร้างรายได้ เช่น การขายขวดพลาสติกหรือกระดาษ ก็เกิดความตั้งใจในการคัดแยกอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีระบบรับซื้อขยะรองรับ

4. แรงกดดันทางสังคมและค่านิยมใหม่

การแยกขยะกลายเป็น "ค่านิยมร่วมสมัย" โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ และชุมชนที่ตื่นตัว ทำให้เกิดแรงผลักดันเชิงบวก เช่น การชื่นชม หรือการยอมรับในกลุ่มเพื่อนและสังคม

5. การจัดการชุมชนที่มีประสิทธิภาพ

การสร้างกติกาชุมชน ระบบติดตาม หรือคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมในระดับท้องถิ่น ช่วยผลักดันให้พฤติกรรมแยกขยะกลายเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมชุมชน

6. การเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ในครอบครัวและชุมชน

ครอบครัวและชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีผลต่อพฤติกรรมอย่างมาก การปลูกฝังนิสัยตั้งแต่วัยเด็ก หรือการเรียนรู้จากผู้นำชุมชนและจิตอาสา ช่วยให้การแยกขยะกลายเป็นพฤติกรรมที่ยั่งยืน

สรุป

การจัดการขยะอย่างถูกต้องและการนำขยะกลับมาใช้ใหม่จะช่วยลดปัญหาขยะล้นเมือง ลดมลพิษ และสร้างรายได้ให้กับประชาชน การมีส่วนร่วมของทุกคนจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถแก้ไขปัญหาขยะได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. 2559. **คู่มือประชาชน การคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี และเพิ่มมูลค่า**. กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: บริษัท อีซี จำกัด. เมืองไทย แคปปิตอล. 2568. **เซอร์ไอเดีย เปลี่ยนขยะ ให้เป็นประโยชน์**. สืบค้นจาก <https://www.muangthaicap.com>. บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด. 2568. **เมื่อแยกขยะเป็นแล้ว ช่วยลดอะไรได้บ้าง**. สืบค้นจาก https://www.facebook.com/SCGofficialpage?locale=t_LPH. สารคดี ชินวงศ์ และคณะ. 2566. การถอดบทเรียน วิเคราะห์และสังเคราะห์ระบบการจัดการจัดการขยะมูลฝอยตามขนาดและบริบทของ อปท. แบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. **การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 20**. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน. วันที่ 7-8 ธันวาคม 2566. WuttichaiNuch. 2566. **เปลี่ยนขยะในบ้าน ให้เป็นเงิน : สองราคาขยะ รับซื้อของเก่า เพิ่มรายได้**. สืบค้นจาก <https://www.springnews.co.th/keep-the-world/836461>.

"ขยะไม่ได้ไร้ค่า ถ้าเรารู้จักแยก และใช้มันให้ถูกวิธี"

